

maandschrift voor

bijenteelt

verschijnt
maandelijks
jaargang 66
februari 1964 - 2

orgaan van de
vereniging
tot
bevordering
der
bijenteelt
in nederland

REGLEMENT

voor het bevruchtingsstation Schiermonnikoog

Inzenders, betaling

1. Op het bevruchtingsstation worden alleen volkjes toegelaten van telers, welker naam voorkomt op een door de rijksbijenteeltconsulent op te maken lijst van telers, die vóór 15 april van elk volk van hun stal een monster van 50 frisse dode bijen aan hem hebben opgezonden voor onderzoek op mijziekte.

2. Leden der vereniging hebben het recht tegen een vergoeding van 75 cent per volkje bevruchtingsvolkjes op het bevruchtingsstation te doen plaatsen.

Andere bijenhouders, mits lid van een der bij de Bedrijfsraad voor de bijenhouderij in Nederland aangesloten organisaties kunnen indien en voorzover de capaciteit dat toelaat bevruchtingsvolkjes op het station doen plaatsen tegen een vergoeding van f 2,50 per volkje.

Vooruitbetaling van het verschuldigde bedrag per postgiro 846801 ten name van de Vereniging te Wageningen.

Openstelling

3. In 1964 wordt het station van 15 mei tot 15 juli opengesteld.

Kastjes en volkjes

4. De ter plaatsing aangeboden volkjes moeten aan de volgende eisen voldoen:

a. Zij moeten voorzien zijn van voldoende voer. Gerekend moet worden op een periode van drie weken zonder dracht. Het is niet toegestaan de volkjes tussentijds te voeren.

b. De volkjes moeten darrenvrij zijn.

c. De vlieggaten moeten afdoende kunnen worden afgesloten en wel zodanig, dat de volkjes bij het sluiten der vlieggaten tegelijkertijd lucht krijgen.

d. De vlieggaten moeten aan de binnenzijde voorzien zijn van 'n darrenroostertje of van darregaas (doorlaatopening 5 mm). De heer H. J. Lohuis, Hobergenstraat 11 te Albergen levert een zeer doelmatig roostertje dat bestaat uit twee strookjes zink, waarop drie staafjes zijn gesoldeerd.

e. De deksels moeten met schroeven op de kastjes vastgezet zijn.

f. De kastjes moeten zeer solide zijn, zodat lekken, ook bij regen, uitgesloten is. Triplex is geen materiaal voor bevruchtingskastjes.

g. Op elk kastje moet met onuitwisbare verf of inkt duidelijk de naam en het adres van de eigenaar zijn aangebracht.

Kratjes, plaatsing

Bij inzending van 2 of meer kastjes moeten deze in kratjes van hoogstens 4 stuks worden ingezonden. De kastjes moeten zodanig in het kratje zijn aangebracht, dat de vlieggaten kunnen worden geopend en gesloten zonder de kratjes uit te pakken. De kratjes worden dus in hun geheel en ongeopend op het terrein geplaatst.

Indien een afdeling of teeltgroep in één zending volkjes van verschillende telers inzendt, moet ook ieder kastje duidelijk leesbaar voorzien zijn van naam en adres van de **individuele** teler.

5. De plaatsing geschiedt op aanwijzing van de Vereniging.

6. De vereniging zal voor toezicht zorgen, maar stelt zich niet aansprakelijk voor schade, die het gevolg is van diefstal, beschadiging of welke andere schade ook.

7. Gedurende de tijd dat de kastjes op het eiland zijn, mogen ze niet worden geopend.

8. Met het oog op het vervliegen van koninginnen is het verboden om de terreinen van het bevruchtingsstation te betreden.

Verzending

9. De kastjes moeten als regel op vrijdag via Groningen worden verzonden. Schipper K. Boersma vertrekt op vrijdag om 12 uur uit Groningen naar Schiermonnikoog.

Ligplaats Oosterhamrikkade. Van de vervoerder naar Groningen (beurtdienst, Spoorwegen) dient men zekerheid te hebben dat de volkjes in de loop van genoemde dag aan schipper Boersma worden afgeleverd.

De verzending kan **bij wijze van uitzondering** ook geschieden via Leeuwarden — Oostmahorn (dagelijkse bootdienst Oostmahorn - Schiermonnikoog) doch de ervaring leert dat **verzending via Groningen de voorkeur verdient**. De kastjes moe-

ten worden geadresseerd aan de heer H. Kruyer, Middenstreek 60 te Schiermonnikoog. De verzending der kastjes dient steeds franco te geschieden; ze worden niet-franco aan de eigenaars teruggezonden.

Aanmelding

10. Vóórdat men de teelt inleidt, dient men daarvan mededeling te doen aan het Bijenhuis te Wageningen. Dit is nodig om eventuele spoedberichten direct aan de telers te kunnen doorgeven.

Het Bijenhuis zendt dan aan de teler een briefkaart, welke deze minstens drie dagen voor de verzending van de volkjes naar Schiermonnikoog aan de heer Kruyer dient te sturen en waarop het aantal volkjes en de wijze van verzending aan de heer Kruyer worden medegedeeld.

De heer Kruyer zendt de telers bericht voordat de volkjes worden teruggezonden.

11. Mogelijke tussentijdse wijzigingen van het reglement worden uitsluitend bekend gemaakt aan de telers, die aan de in art. 10 genoemde verplichting hebben voldaan.

Daagt 't voor koolzaad?

Als gevolg van het gemeenschappelijk oliën- en vettenbeleid dat de E.E.G. zal gaan voeren is de positie van het koolzaad weer actueel geworden.

Minister Biesheuvel heeft inmiddels al verklaard dat het in de lijn der verwachtingen ligt dat er een prijsregeling voor het koolzaad zal komen.

Tien jaar geleden werd er in ons land nog ca. 11.000 ha. verbouwd, een oppervlakte die vorig jaar tot 4.000 ha. was teruggelopen. Van deze 4.000 ha. nam Oostelijk Flevoland 85 pct. voor zijn rekening, zodat dit gewas op de gewone akkerbouwbedrijven geen rol meer speelt. Er zijn echter vele boeren die dit gewas graag verbouwen, getuige ook de wens die jaar in jaar uit door het Landbouwschap is kenbaar gemaakt om de in 1956 afgeschafte garantieprijs (in '55 f 60) weer in te stellen. Richtinggevend zal naar wij verwachten, hierbij de Franse prijs zijn. Vorig jaar teelde Frankrijk 60.000 ha., in 1962 81.405 ha.

T.
(De Landbode)

Mijtziekte dringt op!

MAATREGELEN ★
VOOR
SCHIERMONNIKOOG

Onze oostelijke grens wordt ernstig door mijtziekte bedreigd. De ziekte is geconstateerd op nog geen 20 km van onze grens. Na Zeeland, Noordbrabant en Limburg lopen nu in de eerste plaats Gelderland en Overijssel gevaar, maar Drente en Groningen worden mogelijk al bedreigd.

Door verkoop en reizen kan de ziekte gemakkelijk landinwaarts worden verspreid.

Vernietig zwermen van onbekende herkomst!

Als er ergens mijtziekte geconstateerd wordt, volgt er onherroepelijk een vervoersverbod. Onze leden in het zuiden kennen die ellende al jaren. Reizen naar de dracht is dan niet meer mogelijk.

Doe uzelf en uw mede-imkers dit niet aan!

Op Schiermonnikoog komen honderden volkjes uit alle delen van het land. Als er één besmet volkje bij is, kan de ziekte met grote snelheid door het hele land worden verspreid. Daarom heeft de koninginneteeltcommissie van het hoofdbestuur de volgende maatregelen genomen:

Iedere teler, die volkjes naar Schiermonnikoog wil zenden, is verplicht voor 15 april van elk volk op zijn stal een monster van ongeveer 50 frisse dode bijen te zenden aan de Rijksbijen-

teeltconsulent, Bredaseweg 304 te Tilburg. De bijen van elk volk dienen afzonderlijk verpakt te worden, b.v. in een lucifersdoosje, dat voorzien is van het nummer van de kast.

Als op de zending wordt vermeld: „Koninginneteelt” worden deze monsters met voorrang onderzocht.

Ir. Mommers zendt de commissie vóór de opening van het station op 15 mei een lijst met de namen van de telers, op welke stal geen ziekte werd geconstateerd. Volkjes van telers, welker naam niet op deze lijst voorkomt, worden niet toegelaten.

Om een effectieve controle mogelijk te maken, moet op ieder kastje zeer duidelijk en goed zichtbaar de naam van de teler vermeld zijn, ook als clubs of teeltgroepen gezamenlijk inzenden. De commissie vraagt alle koninginnetelers om hun volle medewerking aan deze maatregelen te verlenen. Omdat het hier de belangen van alle Nederlandse imkers geldt, kan de commissie geen enkel risico nemen.

Als ieder meewerkt en alles vlot verloopt, hoopt zij het bij deze maatregelen te kunnen laten. Voor het reglement van het bevruchtungsstation en voor verdere mededelingen der commissie zie elders in dit nummer.

DE HONINGHANDEL

Het zal u wel bekend zijn, geachte lezer, dat de suikerprijs wederom verhoogd is. Ik las dat bericht in het streekblad en dacht bij mijzelf: wat zal dit voor gevolgen hebben voor ons, imkers?

Ik vernam van een onzer bestuursleden, dat er dit jaar weer een zevental leden bedankt hebben en onze afdeling gaat maar steeds bergafwaarts.

Toen ik het eerste jaar met het houden van bijen begon, slingerde ik van twee kasten ongeveer 70 pond honing en ik dacht ziezoo, dat is al een mooie aflossing op het aanschaffingsbedrag dat betaald was voor aanschaffing bijen enz. Ook het tweede jaar was goed en ik mag wel zeggen dat mijn liefhebberij hierdoor ook groeide. Maar 1962 was zeer slecht en het afgelopen jaar liet weer veel te wensen over. Hier dan nog bij de verhoogde suikerprijs, lidmaatschap vereniging en hiertegenover niet meer kunnen maken voor de honing. En hier ben ik dan waar ik naar toe wilde. De verhoging van het lidmaatschap mag toch

voor iedere imker geen bezwaar zijn als we bedenken, dat we iedere maand ons blad ontvangen, verzekerd zijn voor de bijen en dan, wat biedt de vereniging zoal niet zoals het beschikbaar stellen van films en sprekers. Maar, zult u misschien zeggen, welke liefhebberij gaat nu niet met kosten gepaard? Wel, dat is ook wel zo, maar als zo'n liefhebberij iets op kan brengen, dan houden wij er ons toch maar al te graag aan vast.

Dus: de honingprijs. Daar zouden de imkers gezamenlijk iets aan moeten doen. Er is bij mij op het dorp een winkelier, die de Nederlandse honing maar iets duurder verkoopt dan ik en wanneer de honing bij mij 25 cent per pot meer zou kosten, dan hield ik weinig afnemers over. Nu zou ik wel eens van mijn collega-imkers willen vernemen: is de situatie bij u ook zo? Zou het b.v. niet mogelijk zijn dat de honing van alle imkers op een centraal punt (Bijenhuis) kan worden ingeleverd en trachten de invoerrechten op buitenlandse honing aanzienlijk verhoogd te

krijgen, opdat het Bijenhuis dan ook een redelijke prijs voor de honing kan krijgen? Dan hoeft er in ons Groentje ook niet te staan b.v. klaverhoning f 2,35; bloemenhoning f 2,30 p. kilo, met eerste prijzen bekroond. Er zullen misschien ook wel andere ideeën zijn. Wie heeft er een? A. ST.

De kleinhandelsprijs per pot is ongeveer even hoog als de groothandelsprijs per kilo. Dit is met veel cijfers toegelicht in het Groentje van november 1957.

De invoerrechten op buitenlandse honing gaan geregeld omhoog. De onderlinge invoerrechten in de E.E.G.-landen gaan geregeld omlaag. Zo houden we op den duur alleen een vrij hoog „buitentarief” voor overzeese honing over. Nederland kan niet op z'n eentje het buitentarief verhogen.

De buitenlandse honingmarkt is de laatste tijd „hoog” en „wild”, zie vorige jaargang Groentje blz. 85 en 125 en ook dit nummer. Onze honing heeft op het ogenblik dan ook geen concurrentie van buitenlandse honing te vrezen. Red.

De grootste moeilijkheid daarbij is, dat de groei van het volk in de winter stilstaat. En niet alleen dat er in de winter geen jonge bijen bijkomen, maar er gaan ook oude bijen af. Weliswaar is de sterfte, omdat er, anders dan voor 't produceren van warmte, niet gewerkt wordt, kleiner dan in de zomer, maar als in het voorjaar de activiteit van het volk weer toeneemt, hebben die oude bijen niet veel meer in de melk te brokkelen en overtreft tijdelijk de sterfte van oude bijen het uitlopen van het jonge broed, zodat we het volk nog in sterkte zien achteruit gaan. Dat is een bijzonder kwalijke zaak, want omdat we door het veranderen van de drachten steeds meer op de voorjaars- en zomerdracht zijn aangewezen, willen we juist zo vroeg mogelijk in het voorjaar sterke volken hebben. Vooral in jaren waarin de fruitbloeï vroeg is — en dat scheelt nog al wat, het ene jaar met het andere — is het dikwijls moeilijk met zulke sterke volken naar het fruit te gaan, dat er voldoende bijen zijn voor de bestuiving van de vroege kersen en dat de imker bij thuiskomst, de slinger kan laten snorren. Vele imkers beweren dan ook, dat de fruitbloeï moet worden benut om de volken tot ontwikkeling te brengen en dat er van de fruitbloeï geen honingooft is te verwachten. Mijn ervaring is dat dit, een enkel zeer ongunstig jaar daargelaten, niet juist is. Zelfs na de winter '62 - '63, toen de volken toch bepaald niet in topconditie in de boomgaard kwamen en ook het weer tijdens de dracht niet meewerkte, heb ik nog een bescheiden oogst gehad, waarbij u gelieve te bedenken, dat ik als broedruimte een 10-raams broedkamer met een honingkamer gebruik, waar ik beslist niet aankom en dat dus de opbrengst uit een daarop geplaatste honingkamer moet komen. Er zijn jaren genoeg geweest, dat de gemiddelde opbrengst van het fruit om de 20 pond schommelde en dat gold dan evenzeer voor de andere imkers van mijn reisgroep. Voor het koolzaad, dat als regel pas goed bloeit, als de bloei van het vroege fruit is afgelopen, zijn de omstandigheden natuurlijk nog iets gunstiger.

In de tijd van de korfteelt was

het fruit inderdaad een zuivere ontwikkelingsdracht, die werd gebruikt om de korven zwermrijp te krijgen en de oude korvenboer maakte meestal al in de boomgaard zijn afleggers, die van de oude korf werden „gejaagd” en dan ook jagers werden genoemd. Hij profiteerde daarbij, waarschijnlijk zonder het te weten, van de hoge proteïnewaarde van het stuifmeel van de vruchtbomenbloesem, want deze is voor verschillende gewassen, zoals onderzoekingen in de laatste jaren hebben uitgewezen, heel verschillend. Hoog genoteerd staan crocus, wilg, fruit, kruisbloemigen en klaver, van weinig waarde is het stuifmeel van naaldbomen, iets hoger, maar toch ook nog laag, dat van de paardebloem.

Het ligt voor de hand, dat men heeft getracht middelen en wegen te vinden om tijdens die vroege dracht over sterke volken te beschikken. Evenzeer ligt het voor de hand, dat als één volk niet sterk genoeg is, men het kan versterken met bijen of broed uit andere volken of desnoods twee of meer volken bij elkaar kan voegen. Dit thema is niet alleen voor de vroege dracht, maar ook voor de late dracht op tal van manieren uitgewerkt en sommige imkers hebben dit systeem zodanig vervolmaakt, dat er een algemeen bekende methode uit is geboren. De meest bekende hiervan, speciaal gericht op het benutten van de voorjaarsdracht is de zgn. „Aalster methode”. Andere verdienstelijke methoden, ook gericht op het versterken van volken zijn b.v. de methode Jacobs, de methode Zwienenberg en de fabrieksmethode, deze laatsten in het bijzonder gericht op het winnen van heidehoning en beslist niet geschikt voor eerstejaarsstudenten. Al deze systemen zijn in wezen twee (of meer) volkssystemen. Bij de eigenlijke tweevolkssystemen werken twee volken, waarvan de broedkamers naast elkaar in één kast zijn geplaatst, in één gezamenlijke honingkamer. Bij de bovengenoemde oneigenlijke tweevolkssystemen, wordt het volk na de voorjaarsdracht gedeeld door er een aflegger van te maken, waarna volk en aflegger het volgende jaar voor of op de voorjaarsdracht weer worden verenigd. Op deze wijze

werken we gedurende bijna het gehele broedseizoen met twee moeren, die dan ieder voor zich een kleinere broedruimte tot haar beschikking hebben en waar we naar behoefte bijen en broed kunnen afhalen of bijvoegen. Een voordeel is, dat we in het hoofdvolk automatisch een jonge moeder kweken, waardoor het zwermprobleem meteen is opgelost. Een ander voordeel is, dat we op de vroege dracht na het verenigen meteen een sterk volk hebben. Een nadeel is, dat we voor elk volk een aflegger inwinteren en dus meer materiaal en meer suiker nodig hebben. Deze methoden zijn, omdat we twee volken in de gaten moeten houden, natuurlijk bewerkelijker, maar goed uitgevoerd is de opbrengst ook hoger. Een ander bezwaar is dat een moeder meestal in het tweede jaar de beste prestatie levert en dan zit ze in de aflegger in plaats van in het hoofdvolk. Dit neemt allemaal niet weg, dat de meest toegepaste van deze methoden — de bovengenoemde Aalstermethode — in de praktijk is gebleken bijzonder goed te voldoen voor die imkers in hart en nieren die honing van hun bijen willen hebben en die ook de tijd en energie kunnen opbrengen de daarvoor nodige ingrepen op de juiste wijze en vooral op het juiste ogenblik uit te voeren. Degenen die zich op deze methode, die dus zijn sporen in de praktijk van vele imkers heeft verdiend, willen toeleggen, raad ik aan het boek aan te schaffen „Bijenhouden met Succes” geschreven door de in imkerskringen welbekende Heer van Gool, uitgegeven door de uitgeverij Tjeenk Wilink te Zwolle en natuurlijk te verkrijgen bij het Bijenhuis. Deze methode is ook bijzonder duidelijk en min of meer in de vorm van een beeldroman gepubliceerd in het Jeugdhoeke van ons Groentje, te beginnen met het decembernummer van 1954 en daarna ook nog eens afzonderlijk uitgegeven door het Bijenhuis, zodat u studiemogelijkheden genoeg hebt.

Gelet op hetgeen ik eerder schreef over de veranderde wijze van vrijetijdsbesteding en de drang tot „eruit vliegen”, terwijl de imkerij nu juist zo bijzonder geschikt is voor degenen die aan huis gebonden zijn, heb ik een angstig voor gevoel, dat het toepassen van de bo-

venbedoelde bedrijfsmethoden voorbehouden blijft aan degenen, die de imkerij als nevenbedrijf beoefenen of er ten minste een bijverdienste van maken en bereid zijn daar tijd en moeite aan op te offeren. En nu is een van de markante verschillen van de huidige tijd met die van rond de dertiger jaren, dat toen elke nevenverdienste hoe klein ook, een machtige aantrekkingskracht had. Hoe groot in die jaren de trekkracht van een gulden in de week meer of minder was, kunnen alleen diegenen beseffen, die nu de vijftig al een goed eindje gepasseerd zijn. Die aantrekkingskracht is voorbij. De gestegen welvaart heeft het niet alleen overbodig gemaakt, er bij een liefhebberij over te denken of het misschien ook nog iets kan opleveren, maar heeft het daarentegen mogelijk gemaakt ontspanning te zoeken in een andere richting, waarbij liefhebberijen, die juist in het toeristenseizoen de beoefenaar dwingen tot werkzaamheden op tijdstippen, die hij niet in de hand heeft, ongewenst zijn. Het gaat ermee als met wiegekinderen, het zijn „handbinder-tjes”, een stadium, waar je zo gauw mogelijk voorbij moet. U merkt wel, dat ik niet bereid ben de teruggang van de imkerij geheel te schrijven op rekening van lage honingprijzen en dure suiker. De honingprijs is niet laag. Ik ken legio imkers, die om en bij de f 2,- voor een pot zomerhoning krijgen, maar de imkers verkopen te goedkoop. Laten zij een voorbeeld nemen aan de honingmarkt te Eerbeek. Bij deze prijzen voor de honing kunnen de kosten voor de suiker er af, al had uit de aard der zaak, iedereen graag gezien, dat de suikerprijs niet zo onevenredig de hoogte in was gegaan. We zullen ons er echter in moeten schikken, dat de wereldsuikerprijs nog steeds stijgende is. Ik geloof veeleer, dat jonge imkers met veel eenvoudiger methoden moeten beginnen.

Als blijkt, dat zij in de wieg reeds waren voorbestemd om grote mannen in de bijenhouderij te worden, komt dat er vanzelf uit. En dat geldt, naar ik meen, niet alleen voor de jonge imkers. Ook die imkers, die wij dreigen te verliezen omdat zij niet zoveel tijd meer aan de bijen kunnen besteden, of dat niet willen, omdat er andere zaken zijn, waaraan zij een deel van hun tijd willen besteden — mede veroorzaakt door het feit

dat zij de (overigens steeds moeilijker te verkrijgen) opbrengst van hun bijen niet meer nodig hebben, kunnen het met minder tijdrovende methoden proberen. Van hoeveel invloed het nodig hebben van de opbrengst, hetzij als honing of in geld, op het aantal imkers en daarmee op ons ledental is, blijkt wel uit de snelle stijging in de oorlogs- en de eerste naoorlogse jaren en de even snelle daling, toen deze noodzaak wegviel. Bovendien is het heel goed mogelijk op eenvoudiger wijze bijen te houden. Dit wordt het best gedemonstreerd door het feit, dat lastige volken, die moeilijk te behandelen zijn, dikwijls de beste opbrengsten geven. Men tracht dit dan te verklaren met de bewering, dat stekiger volken de beste haalvolken zijn, maar het is meer waarschijnlijk, dat deze grotere opbrengst ontstaat doordat men dit lastige volk zoveel mogelijk met rust laat. Het is bij elke imker een allang bekend feit, dat iedere ingreep in een volk honing kost. Natuurlijk mag deze vereenvoudigde methode niet ontaarden in een „laat-maar-waaien-systeem”, want dan komt er niets van terecht, maar als de imker om de andere dag het broednest uit elkaar plukt om te kijken of de jonge moer al aan de leg is, gaat het niet veel beter. Als we al deze overwegingen samenvatten volgt daaruit dat we:

- a. minder werk aan de bijen willen hebben,
- b. toch plezier aan onze liefhebberij willen beleven en dat er dus honing moet komen want anders is de aardigheid er gauw af, nog afgezien van het feit, dat er dan tegenover de onkosten helemaal geen inkomsten staan,
- c. dus toch sterke volken moeten hebben, niet alleen voor ons zelf, maar ook omdat we tegenover de steun die de overheid ons geeft door het verstrekken van accijnsvrije suiker, het in belangrijke mate subsidiëren van onze instituten en het instandhouden van een bijenteeltconsulentschap, met alles wat daaraan vastzit, toch zeker de morele plicht hebben voldoende volken in stand te houden voor de bestuiving van land- en tuinbouwgewassen.

(Wordt vervolgd)

Voorstellen afdeling Leeuwarden

De afdeling Leeuwarden verstrekt ons de hieronder afgedrukte toelichting op haar in het vorige nummer afgedrukte voorstellen voor de algemene vergadering.

1. Elk bedrijf hoort voortdurend de financiële resultaten van de verschillende afdelingen nauwkeurig vast te stellen. De weg hiervoor is het bijhouden van een bedrijfsboekhouding van verschillende sectoren. Vaak kan de belastingboekhouding aangevuld met zekere schattingen van het verleden waardevolle aanwijzingen geven.

Voor de toekomst moet het bijhouden van een bedrijfseconomische boekhouding overwogen worden. De uitkomsten van deze boekhoudingen dienen aan alle afdelingsbesturen te worden toegezonden. Elke afd. kan zich dan uitspreken over een eventuele reorganisatie.

2. Onze voorzitter meent, dat de ANI de suiker slechts iets goedkoper levert. Het is echter een open vraag of de ANI de meest rationele weg bewandelt. Alle afdelingen dienen zich omtrent deze aangelegenheden te beraden. Dat is mogelijk als aan alle afdelingen wordt medegedeeld hoeveel suiker er de laatste jaren is afgenomen. Aan de hand van deze cijfers kan dan worden nagegaan of regionale gedecentraliseerde suikerleveringen mogelijk zijn en of deze voordeliger zijn. Regionaal zijn zeer grote verschillen te verwachten.

3. Het ledental van onze vereniging wordt beïnvloed door bedanken en door aanmelding van nieuwe leden. Onze circulaire heeft NU reeds aangetoond, dat jongeren zich met tegenzin melden, omdat zij menen dat imkeren een sport is voor ouden van dagen. Voor elk afdelingsbestuur is het dus zaak voortdurend een verjonging na te streven. Of daarnaast nog andere gegevens worden verkregen is niet te voorspellen. In elk geval wordt de zelfwerkzaamheid van de afdelingen er door gestimuleerd. Dit is een groot winstpunt!

Bijenteeltcongres Praag

(Vervolg)

Haragsim (Tsjecho-Slowakije) bestudeerde de invloed van dauw op de nectarafscheiding van de plant. In droge tijden kan dauw water in de plant sparen en daardoor de nectarproductie beïnvloeden. Sommige plantensoorten nemen direct water op door de bladeren en daardoor wordt de assimilatie bevorderd. De dauw kan echter ook de nectar in de bloemen verdunnen. De bijen kunnen ook de dauw opnemen om in hun waterbehoefte te voorzien. Dit kan ook nadelig werken als de dauw giftige industriegasen opneemt. De bestuiving van land- en tuinbouwgewassen kwam natuurlijk ook herhaalde malen ter sprake, vaak ook in verband met de nectarafscheiding.

Avetisjan (Rusland) onderzoekt een groot aantal tuinbonen-rassen. De rassen reageren niet allen gelijk op kruisbestuiving maar vele geven een hogere opbrengst. Verder dan 300 m van de bijenstand daalt de opbrengst. De bestuiving wordt dan onvoldoende. De nectaropbrengst van een hectare tuinbonen wordt slechts op 15 à 20 kg geschat.

Gluskov (Rusland) vond dat door bestuiving door bijen de opbrengst bij boekweit 50%, bij fruitsoorten 60% en bij zonnebloemen 41% toenam. Als de bijen geplaatst worden als reeds 6—8% van de appelbloemen open zijn, is het aantal bijen dat appelstuifmeel verzamelt veel groter. Door de bijenvolken tijdens de bloei een keer te verwisselen krijgt men een nog betere bestuiving.

De bestuiving van aardbeien werd door *Petkov* (Bulgarije) onderzocht. Door de aanwezigheid van bijen steeg de opbrengst belangrijk, terwijl het gewicht per vrucht ongeveer driemaal zo groot werd. De aardbeibloemen scheiden per 24 uur 0,57—0,82 mg. nectar af met een suikergehalte van 25,55—30,45%.

Skrebцова (Rusland) gebruikte met succes bestuiving door bijen bij de zaadteelt van hybridekool, waarbij zij een opbrengstvermeerdering kreeg van 4—68%.

Veselv (Tsjecho-Slowakije) berekende het economisch nut van bestuiving van witte mosterd door honingbijen. Door kruisbestuiving van dit gewas stijgt de opbrengst met 34—64%. De bestoven planten bloeien sneller af en rijpen gelijkmatiger. Het aantal hawwen per plant is groter evenals het aantal zaden per haww. Het aandeel van de honingbijen bij de kruisbestuiving bedraagt 94%, andere insecten 6%.

Pritsch (Duitsland) vond bij vele land- en tuinbouwgewassen een toename van de opbrengst door bijenbestuiving. Om de produktie van voedingsmiddelen te bevorderen wordt daarom in Oost-Duitsland, aanbevolen bijen voor de bestuiving in te zetten. Bij de teelt van rode klaverzaad is dit zelfs wettelijk verplicht!

Het is al lang bekend dat de bijen voorkeur geven aan sommige stuifmeelsoorten, *Taber*

(U.S.A.) vroeg zich af waarom de bijen nu eigenlijk stuifmeel verzamelen. Aan de hand van een filmpje toonde hij aan dat er in stuifmeel een voor bijen attractieve stof zit. Door deze stof uit stuifmeel te extraheren en op andere stoffen te brengen kan men de bijen ook deze stoffen laten verzamelen. Deze attractieve stof is thans geïsoleerd, maar de chemische samenstelling is nog niet bekend. Als het zou lukken deze stof synthetisch te maken dan zou dit grote betekenis kunnen hebben b.v. voor de bestuiving van gewassen, die normaal niet goed door bijen bezocht worden.

Een belangrijke sectie is ook steeds die betreffende ziekte. Het onderzoek van *Brack, Kralik* en *Svoboda* (Tsjecho-Slowakije) toonde met behulp van de elektronen-microscop het virus aan dat het z.g. zakbroed veroorzaakt. *Bröker* (Duitsland) sprak over de „meiziekte” en kwam tot de conclusie dat er verschillende oorzaken voor deze ziekte zijn aan te wijzen, waaronder ook vergiftiging. Hij behandelde ook de inwerking van lachgas op bijen. Dit lachgas ontstaat bij verhitting van ammoniumnitraat b.v. bij het afsalpeteren. Dit gas vergiftigt de bijen en beschadigt de hersenen waardoor de stofwisseling wordt gestoord. Ook verliezen de bijen soms hun haren en treedt „zwartzucht” op.

Krosak onderzocht ook de „meiziekte” en onderscheidt twee soorten: Bij de ene zit de darm vol onverteerde voedselresten bij de andere zijn duidelijk vergiftigingsverschijnselen waar te nemen b.v. door bedorven stuifmeel of vergiftige honingdauw of nectar.

Over mijtziekte werd niet veel gesproken. *Samyskkina* (Rusland) probeerde verschillende middelen, die reeds langer bekend zijn en een nieuw middel: p - chlorphenyl - p - chlorbenzol sulfonaat. Dit werd 10 maal toegepast om de twee dagen in de herfst. Dit middel wordt als het beste aanbevolen. Na één reeks van behandelingen was het aantal zieke volken 50—55% minder. Na tweemaal deze behandeling 78% minder. (Dus alles bijeen genomen weinig hoopgevend).

Nosema vormt altijd nog een probleem waar te weinig van bekend is. *Honko* (Tsjecho-Slowakije) vond dat jonge bijen veel meer weerstand bieden tegen een infectie met *nosema* sporen dan oudere bijen. Bij vlieg bijen verloopt de ziekte zeer snel, meestal drie dagen, terwijl jonge bijen tot 15 dagen oud weinig gevoelig zijn en pas na hun 20e levensdag breekt de ziekte uit. De ziekte bereikt haar hoogtepunt in april of mei, afhankelijk van de weersomstandigheden en de leeftijdssamenstelling van de bijen in het volk.

Niemczuk (Polen) vond een gunstige werking van Fumidil B tegen *nosema*. Hij voerde het bij de inwintering in een concentratie van 0,1 g. per liter suikerwater. Door deze behandeling treedt geen verdere uitbreiding van ziekte op. Dezelfde onderzoeker probeerde ook Natrium sulfathiazol als bestrijdingsmiddel tegen *nosema*.

Bij-bijen, die nog niet besmet zijn verhindert het in hoge mate het ziek worden, als infectie wel aanwezig is in het volk. De gebruikte concentratie was 0,5 g. per liter suikeroplossing. Het heeft een nadelige invloed op de hoeveelheid broed.

De laatste jaren is veel geschreven over de invloed van eiwit op nosema. De voornaamste eiwitbron voor de bijen is stuifmeel. *Hirschfelder* (Duitsland) bepaalde nu de levensduur van gezonde en nosema-zieke bijen die gedurende een bepaalde tijd stuifmeel te eten kregen. De gemiddelde levensduur van gezonde en zieke bijen, die helemaal geen stuifmeel kregen was bijna gelijk: resp. 23,78 en 24,46 dagen. Onbepaald stuifmeel gaf een gemiddelde levensduur van gezonde bijen 100 dagen en zieke 79 dagen. Het stuifmeelverbruik per bij was bij de zieke en gezonde vrijwel hetzelfde. Een geheel nieuwe bestrijdingswijze van was-

motten bracht *Poltev* (Rusland) naar voren. Door bacteriepreparaten of viren, die de wasmotten ziek maken kunnen deze worden bestreden terwijl de bijen er geen schadelijke gevolgen van ondervinden.

Tijdens een van de excursies werd ons een zeer ingenieus apparaat vertoond om suiker op te lossen (vervaardigd door Sarkan). Hiertoe werd een elektrodensysteem gebruikt 3 x 380 V. Een vat met 200 liter inhoud kon op deze wijze worden verwarmd, waarbij de nodige veiligheidsmaatregelen waren getroffen. Het klaarmaken van 100 liter suikeroplossing 3 : 2 duurt bij een gebruik van 3,1 KWh 19 minuten. Door een pomp wordt het vat gevuld, maar ook uit het vat de voederbakken.

Op dezelfde Proefbijenstand werd de „stemming” van de volken elektronisch geregistreerd. Er waren zeer duidelijke verschillen te zien b.v. tussen moergoede en moerloze volken.

Een mens is nooit te oud om te leren!

Het is voor het bestuur van een afdeling niet eenvoudig en gemakkelijk om de maandelijkse bijeenkomsten niet alleen aantrekkelijk, maar tevens ook zo leerzaam mogelijk voor de leden te maken, zodat we er wat van opsteken. Het was dan ook geen slecht idee om eens te trachten een oude en ervaren imker, die in de loop der jaren een geheel eigen en succesrijke bedrijfsmethode heeft ontwikkeld, ertoe te bewegen eens een avondje naar Dordrecht te komen en van zijn ervaringen en belevenissen met de bijen het een en ander te vertellen. Na enig speurwerk werd onze aandacht gevestigd op een buitengewoon succesrijk imker, die vooral in de Veluwezoom en wijde omgeving grote bekendheid geniet, n.l. de heer A. T. v. d. Brink uit Renkum. Het deed ons veel genoegen, dat genoemde imker zich onmiddellijk bereid verklaarde om op een winteravond de lange reis naar Dordrecht heen en weer te maken!

In de paar uurtjes, welke hem overbleven, heeft hij na een korte inleiding over het begin van zijn liefhebberij — ruim 50 jaar geleden — toch nog kans gezien om ons een inzicht te geven van een bedrijfsmethode, welke in de loop der jaren door hem met veel succes werd ontwikkeld.

De werkwijze van de heer van den Brink onderscheidt zich van andere methoden voorna-

melijk hierin, dat alle volken niet op hetzelfde tijdstip worden behandeld. Juist om de juiste zwermbehandeling draait het bij hem, waarbij het hem gelukt niet alleen de zwermneiging tegen te houden tot na de voorjaarsdracht — hij gaat eerst naar het fruit en dan naar de koolzaadpolder — doch dan zijn er nog volken bij, boordevol bijen, broed en honing, welke zelfs dan nog geen zwermneiging vertonen. In de eerste plaats bereikt hij dit resultaat, zoals hij zegt, door er streng op toe te zien dat alle raten waarop het volk gehuisvest is, zo goed als geen darre-cellen bevatten. Een raat, die maar een kleine onregelmatigheid vertoont, wordt onherroepelijk verwijderd (dit gebeurt in het najaar al vóór de inwintering). Onberispelijke ratenbouw is volgens hem een allereerste vereiste. In de tweede plaats past hij een sterke selectie toe op zijn koninginnen. Hij kweekt uitsluitend zijn moeren uit zwermoppen, d.w.z. doppen, welke op natuurlijke wijze tengevolge van het zwermrijp worden van het volk ontstaan. Deze moeren zijn volgens hem te verkiezen boven koninginnen, welke uit redcellen worden geboren, daar larven in laatstgenoemde cellen de kans lopen in het begin niet zo rijkelijk te worden gevoed als larven in de grotere, natuurlijk gevormde koningin-doppen.

Ter voorkoming van afwijkingen in de ratenbouw worden de versterkingsdraden nooit door hem in de kunstraat ingesmolten, doch hij past hier een geheel eigen methode toe, gebaseerd op waarnemingen in zijn veeljarige imkerspraktijk.

Het zou ons te ver voeren om alles uitvoerig over zijn bedrijfswijze te beschrijven, want dan zouden wij in herhalingen vervallen. De methode van de heer Van den Brink is in zijn geheel tot in de finesses behandeld en uiteengezet in het mei-juni-nummer van ons Groentje van 1959. Wie er dus meer van wil weten, raadplege deze afleveringen. Maar liever nog zou ik de afdelingsbesturen, voor wie het, evenals voor ons, niet altijd gemakkelijk is om een leerzame avond voor de leden te organiseren, willen adviseren: schrijft u eens aan de heer A. T. v. d. Brink, Hartensweg 29, Renkum. Ik weet zeker dat hij graag naar u toe komt. U zult daar geen spijt van hebben! En u wordt later uitgenodigd om op zijn bijenstal een en ander te komen bekijken. Ook de afdelingen Dordrecht en Rotterdam gaan deze zomer naar Renkum, waar zij het genoegen hopen te hebben om de volken van de heer Van den Brink eens wat nader te mogen bekijken!

Want een mens is nooit te oud om te leren!

DORDRECHT

A. de Groot

De darren en de paring.

In ons oktobernummer 1963 stond een interessant artikel over de paring van de koningin. Nu is de koningin slechts de ene partner en over haar tegenspelers, de darren, vinden wij in de Bienenwatter 1963-10 van de hand van de beide gebroeders Ruttner van het Oostenrijkse Bondsinstituut voor Bijenkunde een artikel: Die Flugaktivität der Drohnen. Hieruit het volgende:

Om na te gaan of een bevruchtungsstation veilig is voor vreemde darren plaatst men hierop een jonge koningin zonder darren. Paring zal nog plaats vinden al is de darrevrije omgeving naar verhouding groot. In Oostenrijk zullen dan ook weinig plaatsen te vinden zijn waar de jonge moeren onbevruucht blijven.

De Canadees Peer nam waar, dat koninginnen, die darrevrij waren opgesteld, bevrucht werden door darren die op een afstand van 16 km. thuis hoorden, maar dat is wel voor koningin en dar de verste afstand; slechts een vierde der geplaatste koninginnen kwam aan de leg en dat eerst na 31 dagen.

De paringsdrift is bij de koningin zeer sterk; ontmoet zij bij het uitvliegen geen darren dan zal zij zo ver vliegen als haar krachten dat toelaten. De koningin moet in de vlucht der darren komen en dat heeft Gary met zijn aangebonden koninginnen aangetoond.

Reeds voor bijna 100 j. heeft de Amerikaan Skrimplin deze methode toegepast; von Berlepsch schreef daarover in de „Bienenzeitung“ en Majoor v. Hruschka, daardoor opmerkzaam geworden, nam dergelijke proeven, waarover hij in 1868 in de Schw. Bienenzeitung schreef. De „truc“ bestond daarin, dat men de koningin tot op een hoogte van 10 à 12 meter bracht en wel met een lange zijden draad aan een stang van plm. 6 meter.

Voor hun proeven namen de Oostenrijkse gebroeders tezamen met de Fransman De Pain voornamelijk plastic ballons, die met waterstofgas gevuld waren en die men tot iedere gewenste hoogte kon laten gaan; maar men kan ze alleen bij windstil weer gebruiken. Zodra

de koningin op een hoogte van 10 meter was, kwamen de darren vrij spoedig opdagen, zij deden pogingen tot paring, maar slechts hoogst zelden gelukten deze, daar de koningin door het gemis aan bewegingsvrijheid niet de juiste houding kon aannemen. Soms pakten twee darren elkander beet. De darren verzamelen zich in een kring van ongeveer 50 meter rond de koningin en zolang zij zich niet in de onmiddellijke nabijheid van de koningin bevinden vliegen de darren naar alles wat in hun bereik komt, zoals werkbijen, vlinders, kevers bladeren en zelfs vogels.

Deze geleerden zijn het met Gary eens, dat de darren door een door de kopklieren der koningin afgegeven stof worden aangetrokken en eigenaardig is, dat dit niet het geval is in de kast of bij de grond, maar eerst op een hoogte van meer dan 10 meter.

De „geurwolk“ rondom de koningin zou hoogstens een middellijn hebben van 100 meter en men zou hierdoor in staat zijn na te gaan of een streek darrevrij is. Uit onderzoekingen bleek, dat de vlieghoogte van de darren ligt tussen 10 en 30 meter.

Als de darren zich eenmaal om een koningin verzameld hebben, volgen zij deze ook buiten deze afstanden, naar onderen en naar boven echter tot niet meer dan 40 meter; en slechts voor korte tijd. De koningin wordt dan door de darren verlaten en niet meer opgezocht; komt zij weer lager, dan gebeurt dat wel.

Men kan in de lucht twee lagen onderscheiden: op een hoogte van 1 tot plm. 8 meter vliegen de werkbijen, op deze hoogte aangebrachte koninginnen worden door de werkbijen, vooral in de nabijheid der kast, steeds aangevallen en niet zelden doodgestoken. Boven de 10 meter is het vlieggebied van de darren.

Hier wordt de koningin slechts zelden door een werkbij opgezocht.

De darren vliegen niet gelijkmatig in alle richtingen over het terrein, op sommige delen kan men ze niet lokken. Op grotere afstand van de kasten zijn in de regel meer darren te vinden.

Men kan de darren er niet toe krijgen om over een watervlakte te vliegen. Men heeft op een weide, 500 meter van een meer gelegen, een grote menigte darren om een aan een ballon bevestigde koningin, verzameld en wilde hiermede naar het water.

Maar reeds op een afstand van 100 meter van de oever gingen de darren terug. Ging men in tegengestelde richting dan volgden de darren wel tot op een afstand van een kilometer en hun aantal werd steeds groter.

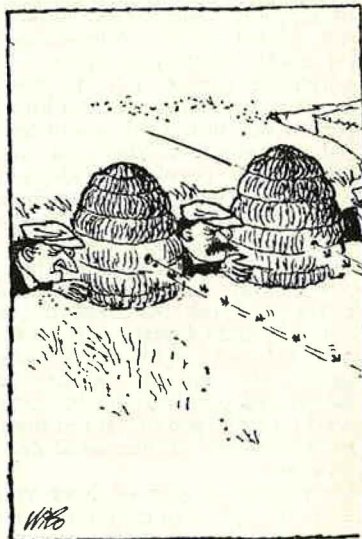
Om het „invliegen“ van darren uit de omgeving in het gebied van een bevruchtungsstation na te gaan werd de volgende proef genomen: Op het station Ellboden van het Bondsinstituut waren van 4 juni tot 4 juli 1963 ongeveer 350 koninginnen opgesteld en door het goede weer was het resultaat uitstekend. Onmiddellijk na het wegvoeren der vaderfolken werden op het station en op een plaats op ongeveer 1 km.-afstand koninginnen aan een ballon opgelaten. Geen dar is er verschenen; het station ligt 5 km van de naaste bijenstand en bij vroegere proeven was gebleken dat de opgestelde koninginnen niet alle „rein“ bevrucht waren.

Komkommerweeën.

In ons land schijnt er verbetering te komen in de verhouding

IMKERS-OORLOG

(Delft)

tussen komkommertelers en bijenhouders. Uit de tijd, dat deze strijd begon is bijgaande tekening die in een Westlandse courant verscheen.

Maar nu schijnen onze Engelse collega's met dezelfde moeilijkheid te kampen te krijgen. In Beecraft 1963-11 vinden wij de volgende mededeling: In Darlington schijnt het tot een komkommeroorlog te zullen komen. Een komkommerteler, die zijn vruchten onder glas teelt, beweert, dat hij door misvorming der komkommers 600 dollar per jaar schade heeft. Hij betwijfelt of het afsluiten van de ventilatoren met gaas gunstig voor zijn teelt zal zijn. Hij stelt daarom voor dat alle bijenvolken op voldoende afstand worden gebracht vanaf de tweede week in juli tot half oktober. Voor dit doel wil de keker benzine beschikbaar stellen. Zijn voorstel vindt natuurlijk tegenstand bij de bijenhouders. Maar in Canada denkt men anders:

Volgens een ambtenaar van het departement van Landbouw in Canada vormen bijen de sleutel tot een hoge opbrengst van verkoopbare komkommers. (In Canada heeft men echter komkommers, die meer op augurken lijken en die hebben bijenbestuiving nodig). Hij raadt daarom aan een aantal bijenvolken bij de velden te plaatsen. Dit is vooral nodig voor de nieuwe variëteiten van planten die vrijwel alleen vrouwelijke bloemen hebben, daar er slechts weinig stuifmeel beschikbaar zal zijn.

Aangeraden wordt een volk op 2 acres te plaatsen (1 acre is ruim 4000 m²). Canadian Beejournal 1963-9.

De bijenteelt in 1864.

In het septembernummer 1963 heeft u kunnen lezen hoe het jaar 1863 voor de bijenhouders was. Uit dezelfde bron waaruit die gegevens geput waren, nl. de aantekeningen van mr. G. J. Kronenburg, het volgende over 1864. (Deze heer woonde in Deventer en had aan de andere oever van de IJssel een tuin; in deze tuin en ook bij zijn huis verzorgde hij zijn bijen, die voornamelijk in korven werden gehouden. Hij maakte zijn aantekeningen op losse velletjes papier en schreef deze later uitvoerig over in cahiers. In september 1863 had hij 14 korfvolken van 24 tot 36 pond en 2 volken in „Dzierzons korven“ van 35 resp. 36 pond, opgezet.).

„De winter (1863-'64) was nogal koud en langdurig met bijna geen enkele dag voor de bijen om uit te vliegen. Bijna geheel January vorst en een gedeelte van February. Maart koud en guur. April bijna alle nacht vorst met droogte en noord- en oostwind. In begin van Mei sloeg het weer om.

Het gevolg van dat ongunstige winter en bijzonder koud en schraal voorjaar was, dat de beide volken in Dzierzonskorven in het laatst van February van honger gestorven zijn en no. 7 er mede bezig zijnde, nog door voëren gered is, de overigen reeds in 't laatst van February uit nood bijna alle moeten voeren en nu in midden van Mei nog weinig volk en geen enkele dardel (dar) nog gezien.

Zij hebben nu op 11, 12, 13, 14, 15 Mei byzonder gewonnen op de bloeyende appelbomen, die dit jaar bij uitstek vol bloeyen; van 's morgens tot 's avonds ongeveer 6 uur gaat het zoo hard als het kan. Met elken dag kan ik bijna voelen, dat de korven iets zwaarder worden; hetgeen mij in het voorjaar nog nooit gebeurd is. Van toen tot den 5den, of 6den Juny weer ellendig koud weer, zoodat er nog personen waren die in 't laatst van Mei de kagchels weer lieten zetten. Zoodat men wel kan zeggen dat dit voorjaar het koudste en guurste is dat ons heugt. Bij die koude was er een aanhoudende droogte zoodat er veel grond was voor de boeren om te klagen, voor de bijen nog meer”.

(Op 2 juni werden 8 korven „afgenomen“, deze gaven nog de volgende zwermen: 20 juni; 17 en 20 juni; 17 en 21 juni; 17 en 20 juni; 19 en 21 juni; 17 en 20 juni en 20 juni. Op 6 juni werden nog 5 korven afgenomen, die geen zwermen meer gaven.

Als deze data juist zijn vermeld, dan vielen de zwermen wel laat na het afnemen, de laatste na 19 dagen. Maar het koude weer kan hier van invloed zijn geweest).

„Met den 20sten 21sten Juny begon weer dat koude guure weer met Noordwest en Noordewind: bijna allen dag een beetjen regen en veel koude zoodat er ook bijna niets groeide, veel minder de bijen zwermen of honig verdienen konden. Met dat ongunstige weer werde moers ook niet vruchtbaar, dat hield zoolang tegen dat ik een moer van een zwerm heb

zien voorspeelen 14 dagen na gezwermd te hebben; en in de veertien dagen midden zomer was er zoo weinig warmte en zon dat van de vijf laatst afgenomenen geen één heeft kunnen zwermen om de koude. Na ruim 14 dagen „gefluit“ te hebben besloten zij dan ook de moers dood te bijten en hielden ongelukkig niet de besten over want twee van de vijf werden moerloos.”

(Over de rest van 1864 willen wij het in het volgende nummer hebben).

De bijenmarkt te Veenendaal in 1863.

De Edese Courant van 19 november 1963 haalt een oud marktbericht op uit 1863: Levendige handel in wol en bijen. Op de bijenmarkt aan de Klomp en den Nieuwenweg onder Veenendaal werden aangevoerd 5235 bijenstokken.

De prijzen waren hoog. De wolmarkt was zeer levendig ten gevolge der zich vertoonende Fransche kooplieden, die ook aan de woningen der landbouwers wol opkochten.

Steeklustige bijen handelbaar maken.

Een bijenhouder in Arizona had opgemerkt, dat zachtvaardige volken, schijnbaar zonder reden, ineens steeklustig werden. Ten slotte is hij achter de oorzaak gekomen. Deze was gelegen in het gebruik van één paar handschoenen en één ramentang bij het behandelen van meerdere volken. Bij de behandeling van een volgende kast zou de geur van het vorige volk de bijen irriteren. Deze imker gebruikt nu twee paar plastic handschoenen, die hij na elke kast wast en verwisselt, terwijl hij dan zijn tang ook afspoelt en met een doek afdroogt.

Nadien heeft hij een geheel seizoen geen last gehad, dat zachtvaardige volken steeklustig werden. Am. Beejournal 1963-10.

Allerlei.

In Heidelberg heeft men een Bienenstrasse. Deze naam herinnert eraan, dat hier in de 18e eeuw een „Bijentuin“ was, die aan een kaarsenfabriek behoorde. Voor jaren had men hier het café Wagner waar men kruidige koeken „Lebkuchen“ en „Bienenstichen“ kon gebruiken. (Südw. deutsche Imker. 1963-10).

Jékavé.

KRAINER KRAAM

De koninginneteeltcommissie waardeert het zeer, dat van een onzer koninginneteeltclubs het verzoek is gekomen om het werk van de heer Kruyer te verlichten, door nadere voorschriften te geven voor het zenden van volkjes. De commissie verleent daaraan uiteraard gaarne haar medewerking en zij heeft het volgende bepaald:

Als men twee of meer volkjes inzendt moeten die zodanig stevig in een kratje verpakt zijn, dat het kratje **zonder het uit te pakken** op het terrein kan worden geplaatst. Ieder kratje mag om begrijpelijke redenen niet meer dan 4 kastjes bevatten. Met de plaatsing van de kastjes in het kratje zorg men er voor, dat de vlieggaten, bijv. links onder en rechts boven komen en dat de kleuren zodanig worden gekozen, dat vervliegen van koninginnen wordt voorkomen.

Het openen en sluiten van de vlieggaten moet uiteraard kunnen gebeuren zonder dat het kratje uitgepakt behoeft te worden.

De commissie wil nog niet overgaan tot het voorschrijven van een bepaalde sluiting van de vlieggaten. Als er dit jaar echter wéér hamers en tangen aan te pas moeten komen, worden de kastjes niet alleen ongeopend teruggestuurd, maar volgen ook verdere dwingende voorschriften op dit gebied. Als we ons allemaal even indenken in de plaats van de heer Kruyer, die soms op één avond na de vlucht der volkjes en voordat het donker wordt 100 of meer volkjes moet sluiten en verzenden, weten we eigenlijk al precies wat de bedoeling is. We nemen hierbij nog eens een paar foto's van kratjes op, zodat men vóór 15 mei alles tot in de puntjes verzorgd in orde kan maken.

Instructiedag voor keurmeesters

De koninginneteeltcommissie heeft besloten dit jaar op een nader te bepalen datum (zo mogelijk een zaterdag) een instructiedag voor keurmeesters te houden. Waarschijnlijk zal dit te Wageningen, in de tuin van het Bijenhuis gebeuren. De bedoeling is, dat de deelnemers, als zij naar huis gaan, volledig in staat zijn volken op raskenmerken te keuren. Daarom moet het aantal deelnemers klein gehouden worden. De

commissie nodigt de koninginneteeltclubs uit ieder twee vertegenwoordigers naar deze instructiedag af te vaardigen, die dan uiteraard bereid moeten zijn hun kennis en ervaring aan hun medeleden door te geven. Willen de clubs vóór 1 maart namen en adressen van hun beide afgevaardigden aan het Bijenhuis opgeven? Nadere berichten omtrent datum enz. worden dan rechtstreeks aan de deelnemers gezonden.

Koninginneteeltdag

Op 11 april zal, zo mogelijk te Utrecht, een koninginneteeltdag worden gehouden, waar alle telers van harte welkom zijn. Dr. T. Piek zal een voordracht houden over erfelijkheid bij bijen. Aanvang elf uur. Moeten we een zaal huren voor 50 personen? Of voor 250? U maakt het ons gemakkelijk als u vóór 1 maart even aan het bijenhuis bericht met hoeveel man u denkt te komen. We zullen dan proberen een passende zaal te krijgen, wat in Utrecht op zo korte termijn niet eenvoudig is!

Ervaringen met Krainers

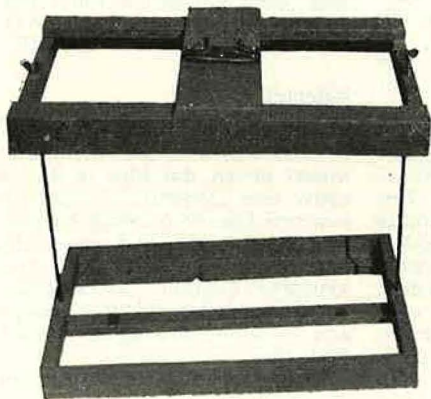
In de vorige jaargang schreven de heren M. Naeff en O. de Vries over hun ervaringen met Krainers. Thans ontvangen wij van de heer C. D. Wijnen te Poortugaal het hieronder volgende bericht van zijn ervaringen.

Ook ik kocht een Carnica, maar eerst ontving ik een stukje raat met eitjes, die geplaatst werden in een volk, dat reeds rijpe moerdoppen had. Daar bouwden zij 6 doppen op, die 5 moeren leverden.

Eén moer ontglipte mij.

Eén is er verloren gegaan, zodat ik er 3 overhield, die zich normaal ontwikkelden.

Dit voorjaar, bij het merken, werd er 1 direct doodgestoken, hun rust is bedriegelijk. Een tweede volk zwermde vroegtijdig, ook dat

DOE

← HET →

ZO!

was ik kwijt. De derde heb ik nog. Een goed volk, alleen wat zwermgevaarlijk. Nu de echte moer, die ik 26 juli 1962 ontving, te laat voor mijn plan. Ik schudde 3 volken af, welke dus voor een verdere honingooft verloren waren.

Ik nam 3 met honing gevulde broedramen en deed de hele zaak in een tienraamskast, in het midden de moer in een kooitje.

Toen ik haar 24 uur later losliet schrok ik wel even, ik meende, dat zij werd doodgestoken. Toen ik later dacht een kijkje te kunnen nemen vond ik eitjes, maar er werd ook darre-raapt gebouwd.

Op mijn schrijven aan de leverancier, dat mijn bijen slechts grof werk bouwden alsof er een oude of ondeugdelijke moer aanwezig was, ontving ik o.a. de mededeling, dat dit wel vreemd voorkwam, maar men moest rekening houden met de verzending: daardoor gaat ze even van de leg en krijgen de bijen het gevoel van geen goede moer te hebben.

Ondanks alle zorgen bleek de broedaanzet evenals de bouwdrift ver beneden mijn verwachtingen te blijven.

Daar ik haar toch als een sterk volk wilde inwinteren, gaf ik haar nog eens 4 afgeschudde ramen bijen en 4 ramen gesloten broed.

Dit nam het afgeschudde volk niet, het stootte de oude moer uit en kweekte een nieuwe, te laat. Dit volk bleef moerloos en dat schoot ik er dus ook bij in.

Voorjaar 1963. Drie dode volken, twee gehalveerd, die vijf afschrijven. Nog 49 volken over. Het viel mij mee. Ik had gerekend op 46. Ook de Carnica had niet geleden, hoewel het volk de hele winter blootweg in de boomgaard had gestaan. De sterkte: weinig minder dan de andere volken, alleen deze laatste gingen zich stormachtig ontwikkelen en de Carnica ging lui verder.

Een raam eitjes afgenomen en gehangen in het volk met afgestoken moer, aangezette doppen weggebroken. Het Carnicavolk kreeg weer een raam verzegeld broed terug.

Het raam eitjes leverde 18 moeren. Enkele moeren in dit volk gelaten. De omstandigheden waren prima. Helaas, na 4 weken was er bultbroed. Met heel veel moeite lukte het nog dit volk te redden. Van de overige moeren 10 mooie uitgezocht en in vier raams kastjes gedaan met veel jonge bijen. U begrijpt: veel honingschade. Hoewel alles zich gunstig liet aanzien, slaagden er slechts drie. Hiervan is 1 volk ingewinterd, maar voor het zover was heeft het eerst nog tweemaal gezwerm, eerst op 1½ raam broed, de tweede maal op 1 dm2 broed. Er stonden 4 doppen op. Die heb ik weggebroken en een dop gegeven van een afstameling der gezonden eitjes.

Het volk bracht het tot 7 ramen broed ondanks de beste zorgen, ik heb het verenigd met een moerloos volk en ingewinterd. De derde had 3 ramen broed, die ik verenigde met de goede oude Carnica, die het als aflegger gebracht had tot 4 ramen broed, ondanks het feit, dat het volk reeds eerder versterkt was. Het oude volk, dus met nieuwe moer, heeft het tot 6 ramen broed gebracht, niet zo best, maar ja.

Van dit volk heb ik 1 kg. honing geoogst, niet omdat ze het te veel had, maar uit boosheid over zo'n verloop. Na het afleggen had deze oude stok verscheidene doppen aangezet, die ik geïsoleerd heb.

Eén mooie moer in het volk gelaten, de rest uitgezet in prima volken. Resultaat: drie weken later nog geen broed en geen drift, dus moerloos. Ik heb er een raam broed van mijn eigen volken ingehangen om te controleren of ze moerloos waren. Op de vierde dag: allemaal doppen, de vorige moeren waren dus verloren gegaan. Tenminste dat dacht ik, maar een paar dagen later gingen ze zwermen met de Carnica-moer! Had ik die moeren maar gedood, maar neen, ik heb ze opgezet. Hoeveel honing ging er weer verloren?

Hoewel deze volken veel bijen verloren voordat ze zich gingen herstellen, hadden ze bij het inwinteren, dank zij de moeren van eigen stam, tussen 9 en 12 ramen broed.

En de zwermen met Carnica-moer? Een bracht het tot 6 ramen broed, bij de inwintering was het volk moerloos en moest ik het met een ander verenigen. De tweede bracht het tot 5 ramen broed en de derde tot 4 ramen broed. De overige waren uitgegaan als nachtkaaersjes, ondanks alle voeren.

Mijn gedachte is deze: de volken nemen deze vreemde soort wel aan, maar zij stoten de moer uit zo snel zij kunnen omdat de produktie te slecht is om haar te handhaven.

Gezien het afzwermen weten de bijen dit reeds vóór zo'n moer aan de leg is.

Nog iets: als men zo'n moer bestelt, prijs f 20,— mag men toch zeker zonder afspraak een jonge moer verwachten?

Natuurlijk zijn ze niet gecontroleerd op produktie. Ik stond dit voorjaar héél vreemd te kijken toen ik mijn Carnica-moer wilde knippen en ze reeds geknipt bleek te zijn. Het was dus een oude moer. Als men mij had gezegd niet anders dan een oude moer te kunnen leveren, had ik haar toch genomen.

Nu zijn er twee mogelijkheden: óf men leverde mij een wegens haar slechte produktie uitgerangeerde moer, óf het hele Carnica-ras is de pest voor de Hollandse imker.

Nu nog iets goeds: ze zijn inderdaad rustiger en het zijn mooie bijtjes. Ze steken ook weinig. De reden is, meen ik, dat ze te bed... zijn om te steken.

U begrijpt wel, dat ik reeds genezen ben.

Mijn bedoeling was geweest om ieder jaar een moer te kopen en te blijven selecteren. Gelukkig heb ik mijn eigen goede oude moeren nog en daar ga ik maar mee verder. U houdt mij wel ten goede, dat ik door mijn ervaringen alle herrie over de Carnica beschouw als een bedrieglijke reclame of moedwillige onjuiste voorstellingen, waarvan ik helaas het laatste slachtoffer wel niet zal zijn. De schade stop ik niet met f 200.—

Uitkering verzekering

Op grond van onze verzekering werden in 1963 de navolgende schaden aan leden vergoed:

brandschade	f 367,75
schade door diefstal	f 73,75
Totaal	f 441,50

Vragenrubriek

Vraag 1

Als ik in het voorjaar mijn bijenvolken de oude koningin met een gedeelte der bijen afneem en met veertien dagen in dat volk twee jonge moeren laat uitlopen, één in de onderste broedbak en een of meer in de bovenste broedbak, gescheiden met horregaas, gaat dan de jonge moeder die onder is zwermen?

De jonge moeder die boven is kan niet zwermen, omdat ik het vliegpat niet eerder open doe dan wanneer de oude bijen weer naar de onderbak gevlogen zijn, zodat er boven alleen jonge bijen overblijven.

G. A. te U.

Zwermverhindering

In het door u omschreven geval is het inderdaad meer dan waarschijnlijk, dat de moeder van de onderste bak gaat zwermen. Uit uw opmerking, dat de oude bijen allen weer in de onderbak vliegen en boven dus alleen jonge bijen overblijven, maak ik op, dat u een moederrooster vóór de vliegopening van de bovenbak aanbrengt. Indien deze veronderstelling juist is bestaat bovendien het gevaar, dat de jonge koningin van de bovenste bak bij haar pogingen zich door dat rooster te wringen omkomt. Ik moet u deze methode dan ook sterk afraden.

Om het door u gestelde doel te bereiken zou de aangewezen weg zijn, het horregaas tussen de beide kamers tijdelijk geheel af te dekken en ook de bovenbak een geheel vrij zelfstandig vliegpat te geven. De jonge moeren kunnen dan beiden vrij uitvliegen en paren. U hebt dan twee goede kansen. Zodra in één van de kamers (of in beide) gesloten broed aanwezig is kunt u de bedekking op het horregaas wegnemen en na een paar dagen ook het horregaas verwijderen. Is er in beide kamers gesloten broed aanwezig, dan kunt u desgewenst een der moeren uittelen en elders aanwenden. Is er slechts in één bak gesloten broed, dan moet u de in de andere bak eventueel aanwezige koningin verwijderen. Deze is dan immers onbetrouwbaar.

S.

Vraag 2

In het Groentje van december wordt in vraag 15 gesproken over honing (van 1962) die een beetje zuur

ruikt. Ook ik heb zure honing. Maar het is honing van 1963 en enkele potten (1 liter weckflessen) ruiken zuur en zijn onaangenaam van smaak geworden en zijn nog vloeibaar, terwijl de overige fijn van smaak zijn en reeds versuikerd. En alles is van dezelfde partij, dus gelijk gestingerd en met de gebruikelijke nauwkeurigheid in potten en potjes gedaan. Alle honing is op dezelfde wijze verpakt en afgesloten en in dezelfde kast opgeborgen. Er zijn slechts een paar potten die zuur zijn geworden.

Kunt u mij inlichten?

R. P. W. te L.

Zure honing

Het is moeilijk met zekerheid aan te geven, wat in uw geval de oorzaak is geweest van het opgetreden bederf. Er zijn zo veel mogelijkheden.

Laten we aannemen, dat u geen onrijpe honing hebt meegeslingerd, dat u geen ramen hebt geslingerd, waarin behalve honing ook open broed aanwezig was, dat u de geslingerde honing onverwijd hebt gezeefd en verder hebt afgewerkt, dat u de potten na vulling niet een poos, zij het slechts enkele uren, open hebt laten staan in een vertrek met vochtige lucht (bijv. keuken) en dat de weckflessen en andere potten hermetisch waren gesloten. Blijft over te veronderstellen, dat in enige weckflessen gistkieren waren achtergebleven. Slechts een geringe nalatigheid of onnauwkeurigheid bij het reinigen kan zulks tot gevolg hebben.

S.

Vraag 3:

De Aalster Bedrijfsmethode, zoals die wordt uiteengezet door H. van Gool in „Bijenhouden met succes”, voorziet het gebruik van een honingkamer van broedkamerformaat bij het verenigen van hoofdvolk met zesramer in het voorjaar. Dit wordt ook aangeprezen in een voordracht gegeven door de heer Mommers voor de (Belgische) Limburgse Bieëntelersbond op 17 maart 1957. Beide heren voorzien het inwintelen op één broedkamer zonder hoogsel.

Daarentegen, de Aalster Bedrijfsmethode, beschreven in het „Grote Bijenboek” van R. P. Groenveld voorziet een inwintelen op een broedkamer plus honingkamer van honingkamerformaat. Bij het verenigen van zesramer en hoofdvolk bij het begin der

fruitdracht wordt enkel gebruik gemaakt van een hoogsel van honingkamerformaat, en geen dubbele broedkamer.

Teneinde mij het gepaste bedrijfsmateriaal te kunnen aanschaffen had ik gaarne vernomen welke van beide methoden de voorkeur verdient.

R. v. d. B. te N. (België)

Welk formaat honingkamers?

In het algemeen is niet te zeggen welke methode de beste is. Hierbij hangt veel af van de omstandigheden, nl. of de imker ver moet reizen om het drachtveld te bereiken dan wel of hij de drachtbron dicht bij huis vindt; of de imker voor de behandeling van zijn bijen veel of weinig tijd beschikbaar heeft en hiermede hangt weer nauw samen de vraag of hij beschikken kan over een snel vervoermiddel. In „Het Grote Bijenboek” van Groenveld wordt hierop dan ook in het bijzonder de aandacht van de lezer gevestigd.

Voor mij persoonlijk geef ik voor het reizen met de bijen naar een veraf gelegen koolzaadveld de voorkeur aan het werken met twee kamers van broedkamerformaat, eventueel nog aangevuld met één kamer van een van beide afmetingen. Voor de dracht op het fruit zou ik de voorkeur geven aan de methode, zoals de heer Groenveld deze in zijn voormeld werk aangeeft.

S.

AFD. ORANJEWOUD e.o.

In de laatste week van 1963 stierf ons oudste afdelingslid, de heer

J. HELDER

in de leeftijd van 96 jaar.

November 1957 ontving Jan Helder op een afdelingsvergadering de eremedaille der vereniging uit handen van het H.B.-lid J. Mulder.

Helder was reeds op de leeftijd van 12 jaar met imkeren begonnen. Wel moest hij door omstandigheden enige tijd laten het imkerswerk staken, maar zo gauw mogelijk zette hij het imkeren voort.

Steeds bezocht hij onze afdelingsvergaderingen. Men luisterde graag naar zijn adviezen als imker. Wat kon hij vertellen over zijn ervaringen en de belevenissen bij het reizen met de bijen naar de drachtgebieden. Hij stierf na een kortstondige ziekte ten huize van zijn dochter en schoonzoon in Utrecht.

Op 2 januari j.l. werd ons lid op de nieuwe begraafplaats te Heerenveen begraven. De voorzitter en secretaris der afdeling bewezen hem die dag de laatste eer.

Onze vriend Helder zal nog lang in onze herinnering blijven.

De secr. A. Kamstra.

Aan de voorstellen inzake de nieuwe regeling voor het reizen naar het fruit, is in de laatste maanden door de imkersorganisaties veel aandacht besteed. De ervaring in het afgelopen jaar heeft namelijk geleerd dat de toenmalige regeling voor het oplossen van geschillen tussen fruitteler en imker te weinig houvast bood.

Ook is de vraag bezien of de vergoeding per volk niet zou moeten worden verhoogd.

Op 20 dec. 1963 zijn de voorstellen besproken met de fruittelers in het kader van de Contactcommissie van Fruit- en Bijentelers.

De bespreking in de Contactcommissie welke een uitermate prettig verloop had, stond geheel in het teken van de vraag „hoe kunnen wij bereiken dat er méér bijenvolken beschikbaar komen voor de bestuiving van fruitgewassen?”

Besloten is derhalve o.m. het volgende:

a. De vergoeding per volk wordt aanzienlijk verhoogd. Voor een kastvolk zal in de boomgaard f 15,— worden gegeven en voor een korfvolk f 12.50 etc.

b. De overeenkomst tussen de fruitteler en de imker zal voortaan ook schriftelijk worden vastgelegd, waardoor het oplossen van eventuele geschillen tussen imker en fruitteler wordt vereenvoudigd.

c. De fruittelers en de loonsputters zullen er andermaal op worden gewezen, dat het per se niet nodig is om tijdens de bloei van het fruit (de frambozen uitgezonderd) voor bijen giftige bestrijdingsmiddelen aan te wenden. De tekst van de overeenkomst zal in het volgende nummer worden gepubliceerd.

Ik wens u alvast een goede uitwintering en een voorspoedige reis!

P.T. HILHORST
Secretaris van
de Contactcommissie van Fruit- en
Bijentelers.

Herhaalde oproep

Wij zoeken enige niet te ver van elkaar liggende afdelingen, die samen 200 volken voor de bestuiving van appels in de buurt van Hoorn willen leveren, die op één grote vrachtauto moeten worden vervoerd.

Plaatsing in een beperkt gebied.

De volken moeten voldoen aan de bekende eisen: minimum 4 ramen broed en 8 ramen bijen. De kasten moeten deugdelijk zijn.

De vergoeding bedraagt f 15,— per volk. De vracht is voor rekening van de fruittelers.

Welke afdeling wil zich met de organisatie belasten?

Brieven gaarne spoedig aan het Bijenhuis.

HONINGPRIJZEN NOG STEEDS HOOG

Een grote honinghandel stelt in zijn jaaroverzicht vast, dat 1963 voor de honinghandel een veelbewogen jaar is geweest. „Het begon in januari-februari 1963: de oogsten in de hoofdcentra Argentinië en Mexico vielen kwantitatief hoe langer hoe meer tegen, de prijzen gingen met sprongen omhoog, de ene honingproducent trok de andere aan, totdat over de gehele linie een ongekend hoog prijsniveau werd bereikt. Dit handhaafde zich het hele jaar door. Te oordelen naar de aanbiedingen nieuwe oogst 1963-1964 Argentijnse en Mexicaanse honing, welke slechts nu en dan verschijnen, vertoont het plafond nog geen enkele neiging tot afbrokkeling”.

Ter informatie van onze lezers delen wij mede, dat buitenlandse klaverhoning, die met de Nederlandse klaverhoning vergeleken kan worden, in de groothandel nog steeds f 2,— per kg kost. Dit betekent, dat in de kleinhandel een pondsfaloon ook ongeveer op f 2,— komt.

BOEKBESPREKING

Verder onderzoek naar weinig bekende ziekten der volwassen honingbij

WILLE, H. — Weitere Untersuchungen an wenig bekannten Krankheitsformen der erwachsenen Honigbiene. Schweizerische Bienenzeitung 87, (1964) 1-18-28.

Een uitvoerig onderzoek bracht aan het licht dat de tot nu toe weinig onderzochte ziekte: Septikaemie zeer veelvuldig voorkomt in Zwitserland, zelfs meer algemeen als Nosema.

Deze ziekte wordt veroorzaakt door bacteriën, die in het bloed van de bijen leven. De ziekte kan veroorzaakt worden door

veel verschillende bacteriën. De meeste slachtoffers vallen in april tot juli.

Naast deze septikaemie kwam zeer veelvuldig een andere ziekte voor, waarvan de oorzaak tot nu toe niet bekend was. In het bloed van de bij komen zeer kleine lichaampjes voor, kleiner dan bacteriën, maar groter dan viren. Door elektronenmicroscopisch onderzoek werd bevestigd dat deze ziekte een Rickettsiose is.

Het bloed van de bijen wordt hierdoor op het laatst van de

infectie melkwit. Deze ziekte eist het hele jaar door slachtoffers.

In het bloed van zieke bijen kwam ook nog een schimmel voor, die nog niet gedetermineerd kon worden. Deze bijen vallen soms na afsterven ten gevolge van deze ziekte op een typisch manier uit elkaar.

Zeer veelvuldig komen de infecties van Nosema, Amoeben, Septikaemie en Rickettsiose, al of niet met mijtziekte samen, voor in een of meer combinaties.

Als geneesmiddel tegen septikaemie worden wel antibiotica gebruikt. Er zijn echter nu al verschillende bacteriestammen die resistent zijn tegenover deze antibiotica.

J. MOMMERS

HET BROEDKAMERRAAM

Is er aan het simplex broedkamerraam nog iets te verbeteren? De ideeënbus zal vermoedelijk niet overvol worden.

Punten van bespreking zouden kunnen zijn:

- a. het soort materiaal;
- b. de afmetingen van het materiaal;
- c. de constructie van het model;
- d. zaagspleet wèl of niet?

a. Wat het materiaal betreft zullen we ons voorlopig maar tot **hout** beperken, alhoewel vooral wat de constructie betreft, hout het aller-slechtste materiaal is wat we kennen inzake hoekverbindingen en lassen. De manier om de 4 latjes tot een simplexraam te construeren, zoals dit tot op heden in de handel is gebracht en dus in gebruik genomen is, is alom bekend. Daar echter alle hout geen timmerhout is, m.a.w. er schijnt nogal verschil in hout en hout te bestaan, prefereert de één vurenhout (ook dit hout kan zeer veel in kwaliteit en dus ook in prijs verschillen), een ander grenen en weer een ander beukenhout. Wat de prijs van het hout betreft, deze speelt een ondergeschikte rol, omdat de massa klein is. Een ieder zijn keus zou men kunnen zeggen. Hebben de kiezers zich echter wel eens gerealiseerd of het mogelijk ook beter is om aan één en hetzelfde raampje meerdere houtsoorten te gebruiken?

Vooraf omdat materiaal, houtsoort en constructie niet van elkaar gescheiden kunnen worden bij het maken van een raampje, wordt opgemerkt, dat het absoluut nodig is, om minstens twee soorten hout voor een raampje te gebruiken (zie bij constructie).

b. Wat de afmetingen van het materiaal betreft wordt bedoeld:

1. de afmetingen van de latjes breedte $\times$ dikte en
2. de lengte van de bovenlat. De breedte $\times$ dikte van de horizontale latten moet zijn 23×8 à $9 \text{ mm} = 207 \text{ mm}^2$; die van de verticale latten $18 \times 12 = 216 \text{ mm}^2$. De mogelijkheid kan bestaan, dat dit voor alle lezers een nieuw geluid is, ergo: veel reacties, zeer gaarne.

c. De constructie en het model. De constructie d.w.z. verbinding ofwel de bevestiging van de 4 latjes onderling om een raampje te doen ontstaan, zoals dat tot heden gebruikelijk is, zal een imker, die enige eisen hieraan stelt, niet kunnen bekoren. De bezwaren van het bestaande raam kunnen zijn:

1. niet stevig genoeg, waardoor het raampje zijn haakse vorm verliest en
2. bij het lichten van een raampje, min of meer vastgekit in een kast, oren breken ofwel het bovenlatje van het raam los trekken.

Beide bezwaren kunnen worden opgevangen en opgeheven door de verticale latjes van een andere (vaster en dichter) houtsoort te maken, bijv. beuken of esdoorn (ook wel ahorn of acer genoemd). Wordt hiervoor beuken genomen, dan kan de bovenlat direct op de staande latjes worden gespijkerd met de normale $\frac{3}{4}$ " of 1" spijkers, zonder inkeping van de bovenlat. Door-

dat in het kopse hout van de staande latjes wordt gespijkerd houden de spijkers meer vast dan in los hout. Gebeurt dat bij vurenhout, dan is er weinig pk voor nodig om de bovenlat met een duimbeweging van de kopse lat af te drukken. Bij vast hout is er geen krachtpatser die dat presteert. De bovenlat zit dan muurvast op de staande latjes. De onderlat wordt natuurlijk op dezelfde manier bevestigd. Het raam wordt hierdoor zeer stevig. Wordt voor boven- en onderlat te zacht vurenhout gebruikt, dan kan het wel gebeuren, dat de spijkerkoppen door de latten worden getrokken; de spijkerpunten laten in het harde hout nimmer los.

Om de stevigheid van het raam tot het uiterste te vergroten wordt de afmeting van de verticale latjes ook afwijkend gemaakt, nl. zoals in b.1 vermeld $18 \times 12 \text{ mm}$. Hoe dikker de verticale latjes, des te steviger het raam. Daar dikke verticale latjes meer hout vragen, is op de breedte wat bezuinigd. Het is ook overbodig om dezelfde breedte te geven als de boven- en onderlatten.

d. Zaagspleet wèl of niet?

Het doel van de spleet in de bovenlat is gemakkelijker en/of een betere bevestiging van de kunstraat in het raam en anders niets. Of de spleet de beste oplossing is, betwijfel ik. Gevolgen van de zaagspleet:

1. meer arbeid = meer kosten (zie prijsnotering);
2. verzwakking bovenlat en raam;
3. méér werk om kunstraat in te zetten;
4. ruim 10% meer kunstraatverbruik (= misbruik): zonder spleet 18 cm en met spleet 20 cm;
5. pracht kweekplaats voor wasmotten;
6. bezwaarlijk bij het schoonmaken der ramen en het opnieuw innemen van kunstraat.

Hoe moet het dan wèl, zult u mogelijk vragen. Indien redactie en lezers dit op prijs stellen, gaarne een volgende keer. Deze keer had ik het alleen over het doodgewone meest voorkomende apparaat in onze mobielbouw willen hebben: het **broedkamerraam**.

BABBERICH

G. J. A. MEIJER

LUSTRUMMIDDAG VAN DE STICHTSE IMKERS

In het vorig nummer heeft u reeds kunnen lezen over onze 5e Provinciale imkermiddag op zaterdagmiddag 4 april 1964 in Hervormd Centrum Boschlust te Zeist.

De Rijksbijenteeltvoorlichtingsdienst onder leiding van Ir. J. F. A. Mommers, brengt deze middag de première van het voorlichtingsspel „IMKERPRAAT”. Het hoofdbestuurslid voor de prov. Utrecht, dhr. C. Pater, Jzn. zal tevens weer zijn „BIJENSPREEKUR”, houden over het reizen naar het fruit en andere zaken de bijenteelt betreffende. Alle imkers zijn welkom, ook buiten de provincie. Toegang gratis. Het volledige programma kunt u lezen in het maartnummer.

AFDELINGSBERICHTEN

AFD. 's-GRAVENHAGE e.o.

Gedurende de kerstweek (van Kerstmis tot Driekoningen) heeft de Haagse afdeling op de jaarlijkse tentoonstelling „de natuur in huis“, georganiseerd door de Haagse vereniging van Vogelliefhebbers „Orneon“, de bijenteelt onder de aandacht van meer dan 5000 bezoekers-sters gebracht.

De bijenteelt van de oude strokorf tot de moderne spaarkast, was ruimschoots vertegenwoordigd met de daarbij behorende benodigdheden. Vanzelfsprekend was ook honing en was aanwezig en genoot vooral de eerste aller belangstelling. Bij de voorlichting van het publiek werd door vele leden medewerking verleend hetgeen door de belangstellenden zeer werd gewaardeerd.

Alhoewel geen honing verkocht mocht worden, heeft deze tentoonstelling onze Nederlandse bijenhoning een flinke stap dichterbij het bezoekende publiek gebracht. Als nu ook nog eens het „bijenverbod“ voor een groot deel van Den Haag en omstreken kon worden opgeheven, zou dit ongetwijfeld een belangrijke ledenwinst kunnen betekenen. Maar voor het zover is ?

A. S. DE KREUK, secr.

AFD. EINDHOVEN

Op woensdag 18 december werd door de Eindhovense afdelingen van de Ver. tot Bevordering der Bijenteelt en de Bijenhoudersbond van de NCB „St. Ambrosius“ een drietal interessante bijenfilms vertoond in de kantine van het gemeentelijk lyceum. Deze avond is dank zij de medewerking van de heer Evers van het RBC, de aanwezigheid van de Bijenclub van de IIIe Technische School en vele in de bijenteelt geïnteresseerden een groot succes geworden.

v. d. L.

AFD. KAMPEN

Jaarvergadering 17 december

Van de 50 leden waren 24 aanwezig. Vice-voorzitter v. Trigt herdacht in zijn openingswoord de dit jaar overleden voorzitter, de heer J. Beelen. Het ledental is ongeveer gelijk gebleven. De heer Schoemaker bracht uitvoerig verslag uit van de algemene vergadering. Bij de bestuursverkiezing werd de heer Van Trigt tot voorzitter benoemd. Als bestuurslid herkozen werd de heer Gussekloot en als nieuwe bestuursleden werden gekozen mej. W. Bakker en de heer J. Rabbinge. Als leden van de kascommissie voor 1964 werden aangewezen de heren v. d. Kamp en Eikelboom, als afgevaardigde en plv. voor de algemene vergadering de heren Gussekloot en Westera. Bij de rondvraag werd de wens geuit wat vaker bijeen te komen, eventueel in combinatie met andere verenigingen. Tot slot hield de heer Flier een demonstratie met de spaarkast. Ondanks enkele kleine verbeteringen die aan deze kast aangebracht zouden kunnen worden bleek het een zeer praktische kast te zijn.

W. SLOT, secr.

AFD. WOLVEGA

Jaarvergadering 20 december

Deze vergadering was goed bezocht. De kascommissie, bestaande uit de collega's Th. Baas en P. Wagter bevond de kas in goede orde. Het volgend jaar bestaat de commissie uit de collega's Baas en J. Boonemmer. De penningmeester A. Bouma stelde zich niet herkiesbaar. In het vervolg zullen de functies van secretaris en penningmeester worden gecombineerd. Herkozen als bestuurslid A. Bosma. Gesproken werd over diverse aangelegenheden die de vereniging en de

imkerij betreffende, o.a. het koolzaad en het fruit. Na de pauze vertoende collega Plaatsman dia's van een vakantietrip naar de Cote d'Azur. Deze dia's vielen bij de aanwezigen goed in de smaak.

A. BOSMA, secr.

AFD. ZEVENAAR

Besloten werd de voorjaarsvergadering op 9 maart te houden. Dinsdag, 21 januari is er een kringvergadering in Doetinchem. De voorzitter herdacht de leden uit Elten, die door de grenscorrectie zijn afgevalen. Hij prees hun hartelijke omgang en gemoedelijkheid. De heren De Ruiter en Hartkamp werden met algemene stemmen als bestuursleden herkozen. Afgevaardigden voor de algemene vergadering de heren A. van Dalen en H. Wieleman en voor de Kring in Ruurlo de heren W. Schraven en J. Smeenk.

A. A. NIJSSEN, secr.

AFD. AMSTELVEEN

Ouderkerk a.d. A. Op 14 januari hield de afdeling Amstelveen — waarbij ook de Ouderkerk a.d. A. wonende imkers zijn aangesloten — haar door de leden zeer goed bezochte jaarvergadering ten huize van de heer C. v. d. Schoor.

Het stemde de voorzitter, de heer Ph. v. d. Pol, tot grote vreugde dat 80% der leden — w.o. de 84-jarige heer H. Weener — ondanks de spiegelgladde weg waren opgekomen om deze zeer belangrijke vergadering waarin het bestuursvoorstel om de landelijke imkersdag in 1964 te Amstelveen te houden zijn definitief beslag zou moeten krijgen.

Na doorneming van enige ingekomen stukken de imkersdag betreffende, werd het bestuursvoorstel met algemene stemmen aangenomen, zodat het verdere verloop van de vergadering daarop was gericht.

De voorzitter betreurde het dat de penningmeester, de heer D. Holterman — als medeoprichter van de afdeling in 1935 en sindsdien een stuwende kracht in het bestuur — om gezondheidsredenen en bijenloos, niet alleen als penningmeester maar ook als lid moest bedanken. Spontaan werd hij door de vergadering tot erelid benoemd, een predikaat dat tot nu toe geen enkel lid ten deel was gevallen.

De heer F. F. van Pinxteren werd als penningmeester gekozen met als adres: Achterdijk 3, Ouderkerk a.d. A., telefoon nummer 0 2963—1520.

In de commissie Voorbereiding Imkersdag 1964 kregen zitting: mevr. A. S. Noe-Rothel en de heren A. J. F. Bromet, W. v. d. Lelie, J. Veen, A. Verbeek, de nieuwe penningmeester en de voorzitter de heer Ph. v. d. Pol, die het concept-programma nader zullen uitwerken en al heel wat toezeggingen voor medewerking binnenkregen.

Streefdatum zaterdag 29 augustus.

De heren A. Verbeek, C. v. d. Schoor, de voorzitter en de secretaris als reserve, zullen de afdeling vertegenwoordigen op de algemene vergadering.

De rondvraag die zeer geanimeerd verliep draaide om het reizen met 30 kasten naar de bloeiende fruitboomgaarden en het nieuwe bijenpark waarover het bestuur in dit stadium geen verdere mededelingen kon doen.

J. IDEMA, secr.

AFD. BUNNIK-HOUTEN e.o.

Onze afdeling is gestart met een cursus Bijenteelt voor gevorderden en een cursus Snoeien van Vruchtbomen. De aspirant-jurywedstrijd op de kerstveiling in Bunnik waren weer een groot succes. De wisselbikers werden gewonnen door mej. R. Vernooy uit Odijk en de heer J. Goes uit Bunnik. Inmiddels zijn ook de voorbereidingen weer begonnen voor de verhuur van bijenvolken aan fruittelers. De vergoedingsprijs is belangrijk verhoogd.

Afdelingen en imkers worden verzocht nu reeds hun bijenvolken die zij bij het fruit willen plaatsen, op te geven. Volledigheidshalve vermelden wij nog even dat de afdeling Bunnik-Houten e.o. ook zorgt dat de imkers hun geld ontvangen van de fruittelers, en dus ook verzekerd zijn van een goede afrekening. Vraagt daarom onze condities of proef-exemplaren van ons orgaan Bijennieuws aan de administratie Achterdijk 26 in Bunnik, tel. 0 3405—1305.

C. P.

AFD. APELDOORN

Vergadering 17 januari

Voorzitter Jansonius herdacht in zijn openingswoord twee leden, die ons kort na elkaar ontvielen, de here: Van Campen en Meljers. Daarna vertelde de heer Laban op interessante wijze over doel en aard zijner werkzaamheden als assistent van de rijksbijenteeltconsulent. Het is ongetwijfeld van belang dat wij eens horen wat door deze heren op het gebied van voorlichting, ziektebestrijding enz. wordt gedaan, vooral de actie tegen de mijtziekte die steeds verder opdringt. Wij, imkers boven de rivieren, hopen dat men hiermee succes zal hebben en dat hangt voor een groot deel van onszelf af. Na de pauze kregen wij de film „Als een bij een bij ontmoet“. Het deed ons goed de bijen weer bezig te zien, zij het dan op de film. Het deed ons verlangen naar een spoedig voorjaar.

C. L. NOORDERMEER

BIJENMARKTEN

Zenderen bij café Schulte, 25 april a.s., aanvang 10 uur.

Reizen naar het koolzaad

Kort voor het ter perse gaan van ons decembernummer ontvingen wij het verheugende bericht, dat in 1964 weer 500 ha. koolzaad in de Flevopolder voor de bijen beschikbaar zal worden gesteld, dat, zo nodig, met voor de bijen ongiftige middelen zal worden bespoten. Uit vragen van leden blijkt ons, dat het opgenomen berichtje niet door allen gelezen is.

Vandaar dat wij deze mededeling hier herhalen. Voor plaat-sing van volken dient men zich, zoals steeds, te wenden tot de heer E. Wietsma, Lemsterweg 15, te Oldelamer Fr. Het staangeld in de polder bedraagt 75 cent per dracht per volk.

Uitzaai koolzaad

Het Centraal Bureau voor de Statistiek deelt ons mede, dat de gegevens met betrekking tot de uitgezaaide oppervlakte koolzaad, volgens de landbouw-telling dec. 1963, in de loop van maart beschikbaar komen. Wij hopen de gegevens zo spoedig mogelijk na ontvangst te publiceren.

Kunstraat

Wij leveren u gaarne kunstraat van de allerbeste kwaliteit en met mooie, diepe celindruk, vervaardigd van de zuiverste geurige bijenwas. Broed- of honing-kamerformaat naar keuze, per kg f 7,25 (bij bestelling s.v.p. opgeven: „Voor ramen met zaagspleet” of „Voor ramen zonder zaagspleet”).

VOOR UW ZUIVERE WAS betalen wij f 3,75
per kg, voor uw ruwe raat f 0,90

RAAMPJES

BROEDKAMER, zonder zaagspleet	29 cent
BROEDKAMER, met zaagspleet	30 cent
HONINGKAMER, zonder zaagspleet	29 cent
HONINGKAMER, met zaagspleet	30 cent

Goede
dingen

BIJENHUIS WAGENINGEN

TELEFOON 0 8370 - 2863 - GIRO 823276

SPEURBIJTJES

TE KOOP: prima bijenvolken op zes ramen, in Simplexkasten en korven. Alles onder volle garantie. Het van ouds bekende adres, Bijenpark Brulleman, Breukelen, Zandpad 42 a, tel. 0 3462—303.

TE KOOP: Alles wat voor en bij een bij nodig is. Simplexkasten, enkel- en dubbelwandig; spaarkasten en V.S.-kasten, alle in prima staat met ramen en rooster; uitgeb. broed- en honingramen; ramen; bijenkappen; slingers; observatiekasten, enz. Nieuwe zesraamskastjes met ramen f 7,—. Bijenpark Brulleman, Breukelen, Zandpad 42 a, tel. 0 3462—303. Van ouds bekend.

TE KOOP: gebruikte bijenkorven zonder gebreken; nieuwe zwermkiepsen; vlechtriet, enz. Bijenpark Brulleman, Breukelen, tel. 0 3462—303.

GEVRAAGD: bijenvolken, in kasten en korven, worden tegen contante betaling aan huis afgehaald. Het van ouds bekende adres om zaken mee te doen: Bijenpark Brulleman, Breukelen, tel. 0 3462—303.

GEVRAAGD: ruwe bijenwas en verder alles wat voor en bij een bij nodig is. Bijenpark Brulleman, Breukelen, tel. 0 3462—303.

HONING met eerste prijzen BEKROOND. Klaverhoning f 2,55 per kg; bloemenhoning f 2,50 per kg; boekweithoning f 1,90 per kg. Minimum afname 25 kg. Bij 50 kg franco huis. Bijenpark Brulleman, Breukelen, Zandpad 42a. Telefoon 0 3462—303. Het van ouds bekende adres.

Pour vos besoins de GELEE ROYALE, toutes quantités aux meilleurs prix consultez: La SOCIETE CIVILE APICOLE de CHEZELLES (Indre), France.

ABONNEER U OP „BIJENNIEUWS”, orgaan van de afd. Bunnik-Houten en de Stichtse Koninginneteeltclub, f 2,50. p. j. Verschijnt maandelijks. Postgiro 193060. Gratis proefnummers.

TE KOOP: lindehoning à f 2,40 per kg en klaverhoning à f 2,50 per kg, in bussen van 25 kg. Bijenstand De Bijenkorf, Faas Eliaslaan 10, Baarn.

TE KOOP GEVRAAGD: bijenvolken in korven en kasten, alsmede alle bijenteeltbenodigdheden. Bijenstand De Bijenkorf, Faas Eliaslaan 10, Baarn.

TE KOOP GEVRAAGD: goed bevolkte bijenkorven voor levering maart, tegen hoge prijzen, worden aan huis afgehaald. Bijenstand De Bijenkorf, Faas Eliaslaan 10, Baarn.

WIE HEEFT voor mij nog lege bijenkorven te koop? T. van Dorland, Javalaan 16, Ede (Gld.).

WIJ KUNNEN

u alles leveren op het gebied der **Bijenteelt** voor de laagst mogelijke prijzen.

Vraagt onze rijk geïllustreerde prijscourant even aan, deze wordt u **op aanvraag gratis** toegezonden.

Heeft u geen honing voor wederverkoop dan kunt u bij ons wel terecht. Vraag dan even onze honingprijslijst aan.

BIJENSTAND

H. T. VAN DAM & ZN.

JUBBEGA (Fr.) — TEL. 05165 - 382

Examen praktisch Imker 1964

Voor deelname kan men zich opgeven tot 1 april a.s. onder gelijktijdige storting van het examengeld ad f 10,— op giro 846801 van de vereniging.

Het examen wordt in mei of juni te Wageningen afgenomen.

Verzamelaar van bijenliteratuur VRAAGT naar bijenboeken en oude maandschriften. Ook in het Frans, Duits en Engels en andere talen zijn welkom. Genegen ook te ruilen. Br. Vincentius, Gabriël Kollege, Mook.

GEVRAAGD: enige bijenkasten en zesramers. Uitsluitend genormaliseerde maat. Beschrijving met prijs onder no. 641 Bijenhuis, Wageningen.

Enkele bijenvolken TE KOOP GEVRAAGD van particulier. Liefst zesramers of korven. Br. met prijs onder no. 641 Bijenhuis, Wageningen.